

тѣ церковни книги, съ които отъ тогава и до сега православни-тѣ българе, сърбе и русси извършватъ духовни-тѣ си потрѣби (17). Всички-тѣ тия книги се появили въ България въ врѣме-то на Седмочисленници-тѣ, — въ края на Борисово-то царуване и въ царуване-то на сина му Симеонъ. Както се каза, сърби-тѣ и русси-тѣ и до сега употрѣбаватъ старо-българския езикъ за черковенъ езикъ (18), обаче, откакъ захванале да се печататъ въ Руссия церковни-тѣ книги, около прѣди двѣста години, русси-тѣ напечатили тия книги по русско-то правописание, и така сегашний нарѣченъ *черковно-словенски* езикъ е сѣщій старобългарский, ала съ русско правописание (19). У чехо-моравци-тѣ, хървати-тѣ, словаци-тѣ и други западни словене старо-българска-та писменность се изгубила и се замѣнила съ латинска-та, щомъ тѣ подпаднале подъ власть-та и влияние-то на Римско-Католическа-та Черкова. Знае се, че всички-тѣ словене отъ католическо вѣроисповѣ-

(17) Нѣкои учени хора твърдятъ, че езикъ-тъ, на който Кирилъ и Методий превоздаде, приличалъ като да е нарѣченъ на папонски-тѣ словене. Ала това твърдѣние яко не е за вѣрване, като се има прѣдъ видъ, че двама-та брата не сѣ само превоздаде, ами сѣ и пренесвале отъ книги написани съ грѣцки или латински букви за словене-тѣ на старо-илаинския полуостровъ Освѣтъ това, старо-българска-та книжнина се е развила и усъвършенствувала въ България, макаръ нѣкои отъ Седмочисленници-тѣ да сѣ биле папоници. Слѣдователно, не остава никакво сѣмѣване, че езикъ-тъ, на който най-напрѣдъ се започнало да се пише съ словенски букви, — езикъ-тъ на Кирила и Методия, е старо-българский езикъ, а не нарѣченъ на папонски-тѣ словене (днешнитѣ *словаци* или *словинци*).

(18) Когато се въвело християнство-то въ Русия и Сърбия, заедно съ церковни-тѣ книги е пренесенъ и старо-българския езикъ въ тия страни. Като билъ претъ за черковенъ и книжовенъ езикъ въ Русия и Сърбия, старо-българский езикъ ималъ голѣмо влияние върху развитие-то на сѣтнешна-та домашна книжевность въ тия страни, особено въ Русия. Напоконъ, подъ влияние-то на мѣстни-тѣ езици и въ двѣ-тѣ страни, старо-българский езикъ захваналъ да се измѣнява и така въ Русия се образувалъ *руско-словенски* или *черковно-словенски* езикъ, а въ Сърбия — *сърбско-словенски* езикъ.

(19) Още и до-сега въ български-тѣ храмове се употрѣбаватъ печатани въ Русия книги, които се доставятъ скъпо и прѣскъпо. Не е ли вече врѣме щото тия потрѣбни за храмове-тѣ ни книги да се очистятъ отъ русско-то правописание, да се напечататъ на първоначалния езикъ, на който сѣ написани, и съ сѣщо-то правописание? Освѣтъ това, като се напечататъ тука въ България, щатъ да бѣдѣтъ и много по-евтини. Сега, за да се снабди единъ български храмъ съ потрѣбни-тѣ за богослужение-то книги, трѣбва да се похарчатъ най-малко 350-400 лева, а това не сѣ малко пари, особено за нѣкои селска община, която едва е могла да си сѣгради какъвъ-годе храмъ. Употрѣбване-то въ български-тѣ храмове напечатани-тѣ въ Русия церковни книги е почнало подиръ руско-турска-та война прѣвъ 1828-1829 год. По-прѣди въ български-тѣ храмове сѣ си служиле съ ръкописни книги, а по-сѣдне и съ нѣкои печатани въ Букурещъ или Янгъ и издавани отъ българи, обаче и тѣмъ вече правописание-то е руско, — види се, че сѣ препечатвани отъ печатани-тѣ въ Русия. Имаше печатани и въ нѣкои сърбски градове церковни книги. Прѣвъ 16-я вѣкъ и въ Венеция биле печатани нѣкои български церковни книги.